

„eurokonform”, ahogy azt a vitaindító is kifejtette./

A tartamosság kiteljesedése csak minél nagyobb területi keretekben valósítható meg maradéktalanul. Az erdőkezelés döntési szintjeit tehát – a tulajdonviszonyoktól és a hasznosítástól függetlenül – a koncentráció irányába indokolt fejleszteni.

A tartamosság ökológiára is kiterjesztett fogalma és annak biztosítása a természetvédelem minden lényeges követelményének megfelel. Öngyilkos törek-

vés a frontvonalat az erdőgazdálkodás és a természetvédelem közé helyezni. Az erdőgazda a társadalom előtt legyen katonája, zászlóvivője a természetvédelemnek, ne pedig a saját anyagi érdekeit sáncok mögött védelmező ellenség.

Ne akarjuk elkendőzni vagy elbaggatni, hogy a tőke jelenlegi hozamának maximalizálására törekvés szögesen ellentétes érdekeltégű az erdőtőke örökös fenntartásával. Az erdőgazdálkodás szervezeti és finanszírozási rendszerének azt kell elérnie, hogy bármilyen

döntési szinten lévő erdőgazda (erdőkezelő) ne kerülhessen olyan döntési helyzetbe, hogy az erdő hozamára irányuló érdekeltsége felülírhasa a tartamosság szigorú követelményeit.

Úgy gondolom, hogy a fenti elvek egyetlen összehangolt (non-profit), vagy konfliktusokra épülő, többszereplős (részben vállalkozói) rendszerben is elérhető. De minden vitában, illetve a megoldások keresésében a cövek legyeknek megmozdíthatatlanul levleve.

Ott János dr.

Az erdészeti kutatásról és oktatásról

Ha egy szakma képviselői korszerű ismeretek birtokában kívánják szakterületüket művelni, elengedhetetlen, hogy az oktatás és kutatás is színvonalas legyen. Vizsgáljuk meg, hogyan is állunk mi erdészek e két területtel.

Az erdészeti oktatás elméletileg három szinten folyik, az alapfokú oktatás a szakmunkásképző intézetekben, a középszintű a szakközépiskolákban, míg a felsőfokú az egyetemen zajlik. A szakmunkásképzés azonban soha nem tudott jelentős mértékben tért hódítani, az erdőművelési, fahasználati munkát többségében képzetlen, vagy tanfolyamot végzett munkatársaink végzik. Hogy mennyire másként viszonyulunk saját szakterületünk fizikai munkásaihoz, jelzi az a tény is, hogy amíg a bányász szó alatt a kétkezi munkástól a mérnökig bezárólag minden, a szakterületen dolgozót értünk, az erdész kifejezés közép- vagy felsőfokú végzettséget feltételez. Még napjainkban is azért „küzdünk”, hogy az Országos Erdészeti Egyesületben legalább a technikusoknak legyen megfelelő képvisellete, a szakmunkásokról soha szó sem esik. Nagy kár. Ezzel a gyakorlattal mi magunk értékeljük le szakmánkat, hiszen ezzel elfogadjuk, hogy az erdészeti munkát bárki megfelelő színvonalon el tudja végezni. Pedig talán senki nem gondolja, hogy bonyolultabb a mezőgazdaságban dolgozó növénytermesztők, állattenyésztők feladata, mint az erdőművelőké vagy a fakitermelőké. Ha azt szeretnénk, hogy a favágó szót ne az értelmi fogyatékos szinonimájaként emlegessék, volna mit tennünk.

A szakközépiskolák az erdészeti oktatás hagyományos fellegrárai. Kötő tanárok sorát sorakoztatták fel, akiknek a középiskolai oktatáson túl a kutatásban, a társadalmi életben is komoly szerepük volt. Mára mintha megkopott

volna az egykori dicsőség, a tanári karoknak több a szürke katonája, s szinte egyáltalán nincs a szakmai közéletben kiemelkedő egyéniség.

A felsőfokú oktatás a selmeci hagyományokra épülő egyetemen folyik. E hagyományok, az erdész összetartozás számos más szakterület képviselőiből joggal váltanak ki irigységet. Az oktatás monopóliumát mind ez ideig sikerült megőrizni, bár néha szárnyra kel a hír, hogy más felsőoktatási intézmények is kacérkodnak az erdőmérnökképzés gondolatával.

Felső utasításra, az európai trendekre hivatkozva, néhány éve összevonták az egyetemeket, főiskolákat. Ennek legalább egy pozitív eredménye biztosan volt. A hagyományosan szoros kapcsolatot ápoló óvónőképzősök és az egyetemisták kapcsolata immáron hivatalosan is szentesítést nyert. Hogy egyéb értelme volt-e az összevonásnak, én nem tudom.

Úgy hallom, az Európai Unióhoz való csatlakozás új kötelezettségeket ró a hazai felsőoktatásra. Kétszintessé kell alakítani az oktatást, lesz hároméves mérnök- és ötéves okleveles mérnök-képzés.

Érdekes kérdést vet fel a tervezett átalakítás, vajon milyen munkakör betöltésére predesztinálja az új képzési forma a 3, illetve 5 éves oktatásban részesülőket. Hogyan módosul majd a hosszú évtizedek alatt kialakult és bevált erdésztechnikus-erdőmérnök közötti munkamegosztás. S vajon hogyan épül majd fel az új képzés?

Mely ismeretek azok, amelyeket a mérnöknek el kell sajátítania, hogy megállja a későbbiekben a helyét, s tud-e majd az okleveles képzés keretében többet nyújtani az egyetem.

Az erdőmérnökképzés műszaki oldala, talán a selmeci, hagyományosan

magas színvonalú műszaki képzés folyományaként napjainkig őrzi bástyáit. E tudományok ismeretének nagy hasznát vették elődeink, amikor a II. bécsi döntés után, Erdély kies tájain egyaránt szükség volt út- és vasútépítési, magasépítési, gépész ismereteikre. Napjainkra azonban egyre inkább specializálódik a felsőfokú képzés is. Nem cél, hogy a jól képzett erdőmérnök az erdőben maga tudja javítani a laptopját, a GPS-ét, vagy akár az LKT-t Ezeket a feladatokat szakemberekre bizzuk. Talán hasonló folyamatnak fogható fel, amikor az erdőmérnök-képzés kebeléből előbb kivált a faipari mérnök-, majd a vadgazda-, tanár-, környezetmérnök és természetvédő-képzés is.

A három- és ötéves képzés kapcsán valószínűleg nagy a tülekedés minden tanszék szeretne minél több órát szerezni már az első három év során. Ha ennek nem áll ellent az egyetem vezetése, akkor lesznek majd a felületesen, illetve alaposan képzett erdőmérnökök. Megítélésem szerint az első három évben a jellegzetes erdészeti, és az ezeket megalapozó tantárgyak alapos megismerését kellene biztosítani, mint az erdőművelés, -rendezés, -használat, -védelem. A gazdaságtani és jogi ismeretek, a műszaki tantárgyak, a vadászat, a környezet és a természetvédelem oktatására – bizonyos specializálódást is lehetővé téve – a negyedik, ötödik évben kerülhetne sor.

Napjaink gyakran hangoztatott szlogenje az életfogytig tartó tanulás. Posztgraduális képzés keretében mind ez ideig egyetemünkön is különféle szakmérnöki képesítést lehet szerezni. A lelkebbek 2-3 szakmérnököt is elvégeztek. Kérdés, hogy ezt felfoghatjuk-e az élet-hossziglan való tanulásaként. A gyógyszerészek, pedagógusok például évről évre

kötelesek továbbképzés keretében bizonyos pontszámot megszerezni, ennek hiányában nem is dolgozhatnak. Kérdés, vajon szükség van-e az erdészet területén hasonló rendszerre, illetve, hogy birtokában van-e, lehet-e az a kartársunk a korszerű ismereteknek, aki kényelmesen múlatja napjait az évtizedekkel korábban megszerzett diplomájával.

A nyugati minták átvétele az oktatásban a tudományos fokozat megszerzésének lehetőségét is megváltoztatta. Korábban doktori cím elnyerésével általában több évtizedes szakmai tapasztalattal rendelkező munkatársaink próbálkoztak, akik már „letettek” valamit az asztalra. A jelenlegi rendszerben szinte kizárólag a diploma megszerzése után, majd hogyanem nappali tagozatos keretek között juthatnak el az arra kiválasztottak a doktorátushoz. Bezárult az út a tudományos fokozat felé a nagy tapasztalatú munkatársaink számára, ugyanakkor – ha csak nem marad az illető az egyetemen oktatni, vagy nem lesz főállású kutató – szinte semmi értelme nincsen három évet erre áldozni, hiszen a kezdő mérnökök semmivel sem jutnak jobb álláshoz, ha doktorátust szereztek.

Az erdészeti kutatások letéteményese hivatalból az Erdészeti Tudományos Intézet, de rendszeres kutatásokat folytatnak az egyetemen is, és néhány gyakorlatban dolgozó kollégánk is bekapcsolódik e munkába.

Az ERTI tevékenysége szinte észrevétlenül simul bele mindennapjainkba. Az Erdészeti Lapok csak elvéve közül cikket – leggyakrabban az erdővédelem területéről – az ott dolgozók tollából. Ez azért meglepő, mert az ERTI elsődleges feladata vélhetően az erdészetben felmerülő gazdasági, műszaki és ökológiai problémák kutatása volna, s a szakma vélhetően örömmel fogadná e problémák megoldására javaslatokat.

(Hiányérzetemet csak fokozza, hogy erdészetünk területén is van kijelölt ERTI kísérleti terület, de egyetlen munkatársunk sem tájékozott arról, miről is szól e kísérlet. Szakosztályi, munkahelyi szakmai tanulmányútjaink során többször rákérdeztem a helyi kollégákra, de az ERTI kísérletek kapcsán sehol sem tudtak eddig semmilyen tájékoztatást nyújtani. Eltekintve attól, hogy a jó ízlés is azt diktálná, hogy a terület tulajdonosa tudhasson az erdeiben folyó kutatások mibenlétéről, vajon milyen eredmények várhatók ezektől a kutatásoktól, ha az erdészetnek, a kerületvezető erdésznek fogalma sincs arról, hogy milyen munká-

kat lehet vagy kellene elvégezni az adott erdőrészletben.)

Lehet persze, hogy csupán az Erdészeti Lapok főszerkesztője részéről nincs kellő fogadókészség a kutatási eredmények közzlésére. (Biztosíthatom a szerzőt, hogy van, mint ahogy arról is, hogy az ERTI kísérletek beállításánál és vitelénél általában megkeresik a kutatók a terület gazdáját, legfeljebb a hosszú lejáratú, automatikus adatfelvételezésű parcellák esetében nem. A Szerk.) Semmi baj, nézzük meg az ERTI honlapját. Az intézet szinte valamennyi munkatársának nevét megtalálhatjuk benne, de az egyes osztályokon folyó kutatásokról csak nagy általánosságban tájékozhat.

Nincs, vagy legalábbis nem található utalás a honlapon arról, hogy az ERTI a kutatásokról rendszeres vagy alkalmi kiadványokban számot adna, s csak reméltem, hogy legalább a legjelentősebb eredményeiről olvashatunk a világhálón.

Az ERTI jelenleg úgy viselkedik, mint egy kövület, nem tart kapcsolatot a szakma képviselőivel, nem tudni az általa végzett kutatások mibenlétéről, s nem közli az erdész nagyközönséggel esetleges eredményeit.

Szerencsére üdítő ellenpélda is akad. Például az erdészet jövőjéről az egyetem munkatársai által készített javaslat összeállításában kikérték a szakma véleményét, a program összeállítása a széles nyilvánosság előtt folyt, s az elkészült anyagról a szakajtó is számot adott.

A rendszerváltást követően jelentősen megnőtt az egyetemen oktatott diá-

kok száma, míg az oktatói kar nem bővült. A ma oktatók sokkal több órát kell, hogy adjanak, mint az elődeik. Ez nyilván felveti azt a kérdést, vajon a lelkiismeretes oktatónak jut-e ideje egyáltalán a kutatásra. Már a rendszerváltás előtt tapasztaltuk, hogy egyesek számára az oktatói pálya csupán fedő foglalkozás, kiegészítő tevékenység, egyes oktatóink jövedelmük zömét kutatásból szerezték. Persze kérdés egyáltalán, hogy a különböző – egymáshoz sokszor kísértetiesen hasonlító – tanulmányok, szakvélemények írása egyáltalán kutatás-e. Nyilvánvaló, hogy nagy önmérsékletet kíván az oktatótól, hogy hasonlóan magas színvonalon oktasson és kutasson, ne váljon a jól jövedelmező kutatás az oktatás kárára.

A szakma gyakorlati területén dolgozó munkatársaink között is akad számos kutató. Ők erdőgazdaságoknál, a magánszférában tevékenykedve, mintegy saját kedvtelésükre, épülésükre kutatják saját szakterületük kevésbé feltárt fejezeteit. Szerencsére eredményeikről alkalmanként számot adnak az Erdészeti Lapokban is, legyen szó az erdőművelés területén használatos vegyszerekkel szerzett tapasztalatokról, újszerű erdőművelési eljárásokról, vagy az erdőnevelés területén végzett kutatásokról. Tevékenységük nagyon fontos, hiánypótló. Jellemző, hogy egy-egy közérdeklődésre számot tartó téma kutatójához zarándoklatszerűen járnak el az erdőgazdaságok, az egyes szakosztályok csoportjai.

Kun Gábor

Sajtótájékoztató a FAGOSZ március 18-i közgyűléséről

A Szövetség közgyűlésén értékelte a 2004. évi eredményeket és megtárgyalta 2005. évi célokat. A FAGOSZ hármass fő iránya változatlanul: (1) a fafelhasználás bővítése és a fa mint alapanyag népszerűsítése, (2) az erdőgazdálkodás és a faipar ismertségének és elismertségének bővítése, (3) a fagazdasági vállalkozások vitalitásának és vonzerejének javítása.

A közgyűlés a beszámolót és a célokat egyhangúan elfogadta.

2004. decemberében lemondott tisztségéről *Nádasi Gyöngyi* elnök és *Kocsis Tamás* alelnök, mivel megváltak FAGOSZ tagságú korábbi munkahelyüktől. Elnökségi tagsági helyükre februári ülésén az elnökség *Torgyik*

Anikót, az ÖKOPAL Kft. ügyvezető igazgatóját és *Tóth Zoltánt*, az ERDÉRT Rt. vezérigazgatóját kooptálta. Ezt a kooptálást a mostani közgyűlés egyhangúan elfogadta, majd az így kiegészült elnökségből elnököt és alelnököt választott. A FAGOSZ egyhangú szavazással elnökének *Fekete Lajost*, a FALCO Rt vezérigazgatóját, alelnökének pedig *Oláh Jánost*, a LIGNIWOOD Kft ügyvezető igazgatóját választotta. Az erdészeti alelnök továbbra is *Horváth Ferenc*, a ZALAERDŐ Rt. termelési igazgatója.

FAGOSZ titkárság
www.fagosz.hu a szövetség
www.fakat.hu a címtár